

Губарь О. В.
кандидат економічних наук, доцент
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ЯК ОСНОВНИЙ ДРАЙВЕР ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Російська загарбницька війна призвела до катастрофічних втрат для України – людські жертви, житловий фонд, промислові об'єкти, інфраструктура, цілі міста і селища зазнали тотальної руйнації, але, незважаючи, що активна фаза військових дій триває, вже точаться дискусії щодо того, якою має стати Україна у повоєнний період.

Очевидно, що відбудова України буде важким завданням, яке потребуватиме безпрецедентного фінансування та повної участі міжнародної спільноти. Також важливо, щоб плани щодо нової України відображали безпосередні потреби та конкурентні переваги країни. Ось чому має сенс негайно розпочати роботу над цифровим «планом Маршалла», який дозволить використати технологічну досконалість України та дозволить українцям продовжити важливий прогрес, досягнутий за останні роки [1; 2].

З перших днів війни Міністерство спільно з іншими державними органами працює над активним підвищенням цифрової стійкості України. Ці зусилля включали створення багаторівневої системи кіберзахисту для державної IT-інфраструктури та адаптацію публічних електронних послуг.

Цифрова дипломатія стала критично важливою сферою діяльності міністерства. Проведено величезну роботу для підвищення цифрової обороноздатності Української держави. У співпраці з українською блокчейн-спільнотою Міністерство цифрової трансформації запустило масштабну фандрейзингову кампанію зі збору криптовалютних пожертв на закупівлю боєприпасів.

Важливо зазначити, що цифрова трансформація України ніколи не ґрунтувалася на закупівлі імпортованих рішень. Натомість він базувався майже виключно на індивідуальній роботі українських IT-інженерів. Це цілком природно, враховуючи неабиякий розвиток українського IT-сектору за останні кілька десятиліть.

У сучасному світі економічний розвиток неможливий без використання інформаційних технологій. McKinsey прогнозує, що до 2025 року інформаційні технології складатимуть 22% зростання ВВП Китаю, а в США – до 10%. Для країн Центральної та Східної Європи цифровізація збільшить ВВП загалом на 200 млрд євро. За оцінками Huawei, кожен 1 долар США, який буде інвестицією в IT-інфраструктуру в 2020 році, принесе 20 доларів США в 2025 році [3].

Зважаючи на це, країни по всьому світу вже прагнуть збільшити частку цифрової економіки у своєму ВВП і декларують свої наміри в стратегіях цифрової трансформації: використання інформаційних технологій для створення сталого та інноваційного економічного середовища. Якісна стратегія є

інструментом системної та ефективної державної політики, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та покращенню якості життя населення.

Україні також необхідно розробити та впровадити нову стратегію цифрової трансформації, яка визначає відповідні цілі та бачення для їх досягнення, що допоможе трансформувати державну ІТ-політику, покращити якість державних послуг та сприяти інтеграції України у глобальну цифрову економіку.

Українська ІТ-індустрія протягом кількох років є основним рушієм зростання доходів від експорту. У 2021 році український ІТ-експорт зріс на 36% порівняно з минулим роком і склав 6,8 мільярда доларів США, що становить 10% від загального експорту країни. Тим часом кількість українців, зайнятих в ІТ-галузі, зросла з 200 до 250 тисяч. У 2022 році це зростання ще прискориться, поки не втрутилася війна [4].

За поточними прогнозами Світового банку, ВВП України у 2022 році впаде на понад 45% [5]. Західні партнери України добре усвідомлюють необхідність утримувати українську економіку на плаву, водночас готуючись до масштабного проекту відбудови, який зрештою відбудеться. Безпосереднім пріоритетом буде відновлення катастрофічної шкоди, завданої всім елементам національної інфраструктури. Водночас найефективнішим довгостроковим використанням ресурсів може бути зосередження на зміцненні цифрової економіки України та ІТ-індустрії країни. Інвестиції в цей сектор матимуть негайний економічний ефект і створять найбільшу кількість робочих місць. Зрештою, глобальні дослідження незмінно показують, що кожне нове робоче місце в ІТ-індустрії створює ще п'ять робочих місць у непов'язаних сферах послуг.

Як має виглядати Digital Marshall Plan для України? Перш за все, це мають бути масштабні стратегічні інвестиції в цифрову трансформацію України, включаючи всі державні послуги, охорону здоров'я та освіту. Це призведе до радикальної модернізації державного сектора України, водночас створюючи величезний попит на послуги українських ІТ-компаній, багато з яких через війну втратили західну клієнтську базу.

Відновлення пропонує унікальну можливість перетворити сектори української економіки, що базуються на ресурсах, у високопродуктивні, розумні та конкурентоспроможні. Ще до війни Україна йшла стабільним курсом на цифровізацію, досягнувши значних віх у доступі до технологій та інфраструктурі Інтернету, використанні технологій громадянами, бізнесом і державою, а також у впливі технологій на економіку та якість життя. Це сприятиме розвитку унікального інвестиційного потенціалу України для міжнародного приватного капіталу, зацікавленого в технічно-інноваційному бізнесі.

Водночас інвестиції у швидку перенавчання українців з інших професій сприятимуть різкому зниженню безробіття. Ще до війни українська ІТ-індустрія стабільно відчувала дефіцит кадрів. Через зруйновані промислові об'єкти по всій країні та зупинені цілі сектори економіки внаслідок російського вторгнення безробіття є головною проблемою сучасної України. Комплексні навчальні програми можуть дати змогу десяткам тисяч українців стати кваліфікованими ІТ-

спеціалістами та знайти нову роботу в перший післявоєнний період, а можливо, й раніше.

Також необхідно створити масштабний «фонд коштів» для ІТ-підприємців, які інвестуватимуть у венчурні фонди, що працюють в Україні. Стартапи швидко ставали найважливішою точкою зростання українського технологічного сектору до війни та мають величезний потенціал для майбутнього. Після завершення конфлікту українські інноватори виведуть багато технологічних рішень, створених під час війни, на світові ринки. Імовірно, міжнародний інтерес буде сильним.

Роботу над цифровим планом Маршалла потрібно розпочати зараз. Відбудова України обов'язково займе багато років і, схоже, стане одним із найскладніших міжнародних починань двадцять першого століття. Інвестування в українську ІТ-індустрію зараз дасть негайний і значний економічний поштовх. Це також дозволить країні розвинути оптимізовану цифрову інфраструктуру, яка закладе основи майбутнього процвітання та допоможе забезпечити місце України серед спільноти європейських демократій.

Література:

1. План Маршалла для ІТ. Які tech-ініціативи передбачає державна програма відновлення України до 2032 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://dev.ua/news/plan-marshalla-1656952960>

2. Цифровой план Маршалла для Украины. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.swissinfo.ch/ger/%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD-%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%88%D0%B0%D0%BB%D0%BB%D0%B0-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8/47730570>.

3. Cloud in China: The outlook for 2025. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/our-insights/cloud-in-china-the-outlook-for-2025>

4. Результати національного дослідження ІТ-індустрії. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://itukraine.org.ua/results-of-a-national-study-of-the-it-industry.html>

5. World Economic Outlook, October 2022: Countering the Cost-of-Living Crisis. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.imf.org/en/Search#q=Economic%20outlook&sort=relevancy>